

Juryrapport ICOM Scriptieprijs 2016

ICOM Scriptieprijs

ICOM Nederland heeft een jaarlijkse prijs ingesteld voor een innovatieve studie naar internationale ontwikkelingen in het museale veld. In 2015 werd de tweede ICOM Scriptieprijs uitgereikt aan Laura Berghuis van de opleiding Master Kunst, Markt en Connaisseurschap aan de Vrije Universiteit van Amsterdam. Op 1 december 2016 werd voor de derde maal de ICOM Scriptieprijs uitgereikt. Het vereiste niveau van de scripties is HBO Bachelor, HBO Master of Universitair Master.

De winnaar krijgt naast een geldbedrag van €1.500 de uitnodiging om naar de General Conference te gaan, die driejaarlijks plaatsvindt. Hiervoor stelt ICOM Nederland een reisbeurs van €500 ter beschikking. De wereldwijde ICOM-conferentie wordt op een steeds wisselende locatie in de wereld georganiseerd. In 2019 vindt deze plaats in Kyoto, Japan.

De Jury

Een vakkundige jury beoordeelt de scripties. De jury verandert elke drie jaar van samenstelling, met in ieder geval vertegenwoordiging vanuit het (oud-)bestuur van ICOM Nederland. De jury-samenstelling van 2016 is als volgt:

Hanna Pennock - Sr. Beleidsmedewerker, directie Erfgoed & Kunsten bij het Ministerie van OCW, oud-Director General bij ICOM International

Gábor Kozijn - Projectleider, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Moncef Beekhof - Hoofd Marketing & Communicatie, Joods Historisch Museum

Arnoud van Aalst - Directeur/eigenaar Museum Strategies, oud-bestuurslid ICOM Nederland en uit dien hoofde voorzitter

Uitreiking

De uitreiking vond plaats op 1 december 2016 in het Universiteitsmuseum, Lange Nieuwstraat 106 te Utrecht tijdens de Eindejaarsborrel van ICOM Nederland.

Algemeen

De jury is wederom zeer onder de indruk van de inhoudelijke kwaliteit en diversiteit - dit jaar het thema van de Cultuur in Beeld conferentie volgende week in Rotterdam - van de inzendingen. Het doet deugd om te kunnen constateren dat de restauratietechniek ook weer volop in beeld is en dat er meer en meer publieksgericht wordt geschreven. Er worden ook aanzienlijk meer en sterkere aanbevelingen gedaan. Dit was vorig jaar een aanbeveling van de jury en daar is blijkbaar gehoor aan gegeven. Dat is een positieve ontwikkeling ten opzichte van vorig jaar.

De zorgvuldigheid met betrekking tot afbeeldingen, paginanummering en verwijzingen is vaak onvoldoende en taal en stijl waren in de meeste gevallen bedroevend slecht; Nóg slechter dan vorig jaar. Een scriptie op HBO- en universitair niveau dient wat de jury betreft foutloos te zijn. Ook de scriptiebegeleiders zouden dit ter harte moeten nemen!

De jury heeft wederom heel veel plezier gehad met het lezen over zoveel uiteenlopende onderwerpen die stuk voor stuk relevant zijn voor de museumwereld en soms zelfs urgentie hebben.

De drie genomineerden vielen op door hun brede blik en hun betrokkenheid bij de ontwikkelingen in een wereld die niet bepaald op een fijne manier in beweging is op dit moment. Die sociale bewogenheid en bevoegdheid is van levensbelang voor de ontwikkelingen en het bestaansrecht van de museumwereld. Er heerst bij de inzenders een besef dat het blikveld vanuit de ivoren toren te beperkt is en daardoor worden theorieën niet alleen voorzien van aanbevelingen maar ook steeds vaker van praktische tools. De jury juicht dit van harte toe.

De genomineerden voor de ICOM Scriptieprijs 2016

Dyonna Benett | De spiegel van een natie; een onderzoek naar de representatie van identiteit in de musea van Curaçao

Reinwardt Academie, Bachelor Cultureel Erfgoed

“In een museum zouden bezoekers zich moeten kunnen identificeren met de vertoonde exposities, echter werd er eeuwenlang in het onderwijssysteem, en in vele Westerse exposities, weinig aandacht besteed aan culturele bijdragen van de etnische groepen vanuit het betreffende land. Als dit wel het geval was, dan werden de etnische groepen vaak neergezet als iets wat zij niet zijn en voornamelijk in een slachtofferrol geplaatst. Empowerment is voeding voor de ziel en zou voor iedereen in exposities te vinden moeten zijn. We leven nu in de tijdperk van bewustwording en musea zijn toe aan een nieuw perspectief”.

Dyonna Benett trekt vanuit een persoonlijke overtuiging en betrokkenheid haar onderzoek naar een hoger niveau. Diversiteit in het algemeen en het specifieke diversiteitsissue is actueel en schrijnend bovendien. De museumwereld heeft weinig tools voorhanden die behulpzaam zijn bij de aanpak van diversiteit. De hulptool die Dyonna heeft ontwikkeld verraste de jury positief en dat gold ook voor haar heldere aanbevelingen. Gelukkig geen diplomatieke maar een disruptieve aanpak die de urgentie benadrukt.

Iris Broersma | De burcht opent haar deuren; onderzoek naar de openstelling van de historische interieurs van Castrum Peregrini

Universiteit van Amsterdam, Opleiding Conservering & Restauratie van Cultureel Erfgoed
Masterprogramma, specialisatie Historische Binnenruimten

“Mijn onderzoek betrof de openstelling van het woonhuis-interieur van wijlen Gisèle d’Ailly - van Waterschoot van der Gracht op de Herengracht in Amsterdam. Dit onderzoek resulteerde in aanbevelingen voor preventieve conservering en voor de ontwikkeling van culturele waarde. De werkwijze die tijdens het onderzoek aan de hand van pilots werd beproefd is vastgelegd in een model van aanpak voor de transitie van woonhuis naar huismuseum”.

Iris Broersma heeft degelijk onderzoek gedaan dat heeft geresulteerd in een scriptie die goed van opbouw is en helder gebruik maakt van haar bronnen. Bovendien is Iris van een generatie die nog wel heeft leren schrijven op school en dat resulteert in een prettige foutloze schrijfstijl. Alle zaken die genoemd moeten worden komen ook daadwerkelijk aan de orde. De scriptie is uitvoerig, methodisch sterk en toch compact en levert een mooie handreiking op voor het schrijven van een collectieplan voor historische interieurs. De jury las een professionele uiteenzetting die het niveau van een scriptie ontsteeg.

Kristel Witkam | Cultureel erfgoed in conflict; ondersteunen van militairen bij de bescherming van cultureel erfgoed in conflictgebieden; naar een praktische tool

Reinwardt Academie, Bachelor Cultureel Erfgoed

“Ons cultureel erfgoed is in conflict! Cultureel erfgoed is een belangrijk deel van ons leven. In ons erfgoed worden de herinneringen van de samenleving opgeslagen. Het is de identiteit van een land en het geeft mensen hoop. Het kan ook worden gezien als een middel om het succes van een militaire missie te vergroten. Bovendien is cultureel erfgoed de geschiedenis van iedereen, het is dan ook de verantwoordelijkheid van iedereen om dit te beschermen”.

Dit is hoe een Reinwardt-scriptie eruit moet zien volgens ons: praktisch, goed onderzocht, op het veld gericht, met een stevige lijst geïnterviewden om te zorgen dat de door haar ontwikkelde tool daadwerkelijk aansluit. En zelfs een mogelijkheid dat de tool daadwerkelijk wordt geproduceerd en in de praktijk wordt toegepast. De onderzoeksopbouw is goed en de studie relevant en goed ingekaderd. De heldere en praktisch noodzakelijke onderzoeksvraag heeft een duidelijk doel: een

tool voor militairen in het veld om schade aan erfgoed te voorkomen. De jury is ook onder de indruk van de hoeveelheid en diversiteit van de experts die Kristel heeft geïnterviewd. Het notenapparaat is indrukwekkend en maakt de scriptie zeer relevant. De UNESCO-context is overduidelijk en de juridische en antropologische blik zijn een verrijking voor de museumwereld.

De Winnaar van de ICOM Scriptieprijs 2016 is:

Kristel Witkam - Cultureel erfgoed in conflict